

Aartsbisdom Utrecht
Maliebaan 38-40 3581 CR Utrecht
Postbus 14019 3508 SB Utrecht
Telefoon 030 – 2361570
E-mail: aartsbisschop@aartsbisdom.nl

Decreet tot onttrekking aan de goddelijke eredienst van de R.-K. St. Antonius van Paduakerk te Utrecht

WILLEM JACOBUS KARDINAAL EIJK

door de genade van God en de gunst van de Apostolische Stoel
Aartsbisschop van Utrecht

Gezien het feit

dat het bestuur van de Personele Unie der Samenwerkende Katholieke Parochies te Utrecht, waarin opgenomen het bestuur van de R.K. Sint Ludgerus parochie te Utrecht (hierna te noemen: het parochiebestuur) middels een brief d.d. 24 april 2018 aan ondergetekende en een bijbehorend dossier een met redenen omkleed verzoek heeft voorgelegd om de R.K. St. Antonius van Paduakerk te Utrecht, gelegen aan de Kanaalstraat 200 te Utrecht, aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

Overwegende

dat in de jaren 1902-1903 in de Utrechtse wijk Lombok de St. Antonius van Paduakerk naar ontwerp van de architecten J. Th. J. Cuypers en J. Stuyt gebouwd werd in een stijl met sterke verwantschap aan de Romaanse bouwstijl;

dat in 1918 het aantal parochianen dermate groot was dat besloten werd tot de bouw van een bijkerk, namelijk de Onze Lieve Vrouw van Goede Raadkerk, die in 1993 werd gesloopt;

dat in 1924 de toren van de St. Antonius van Paduakerk voltooid werd en een absis werd toegevoegd;

dat in 1939 de St. Antonius van Paduakerk werd overgedragen aan de paters Dominicanen, die tot dan toe de Sint Dominicus kerk aan de Mariaplaats bedienden en dat kort daarop de laatstgenoemde kerk gesloopt werd;

dat de St. Antonius van Paduakerk vanwege de architectuurhistorische waarde van het gaaf bewaarde interieur en exterieur en vanwege situationele waarden erkend is als Rijksmonument (Rijksmonument nummer: 514178);

dat de R.K. parochie Sint Antonius van Padua/ Onze Lieve Vrouw van Goede Raad op 1 januari 2011 door een besluit van ondergetekende is samengevoegd met de R.K. parochies

Sint Dominicus, Sint Jacobus, Sint Ludgerus en Salvator, Sint Rafaël, Sint Joseph, Heilige Nicolaas / Heilige Monica tot de huidige parochie die de naam draagt van Sint Ludgerus;

dat bij de vorming van de R.K. Parochie Sint Ludgerus al duidelijk was dat het niet mogelijk zou zijn om in alle 6 kerken van deze parochie wekelijks vieringen te houden en dat daarom het parochiebestuur op 31 mei 2012 de opdracht heeft gegeven aan de door het parochiebestuur ingestelde gebouwenwerkgroep om een rapport op te stellen inzake renovatie, herbestemming en afstoting van de gebouwen van de parochie;

dat in 2012 de draagkracht van de zes geloofsgemeenschappen van de R.K. Parochie Sint Ludgerus is onderzocht en dat daarbij als kracht van de locatie St. Antonius van Padua de volgende punten genoemd zijn:

- de geloofsgemeenschap is klein, actief en hecht, maar niet gesloten;
- de pijlers van de gemeenschap zijn de zondagse viering en aansluitende ontmoeting en anderzijds de vanzelfsprekende zorg voor elkaar;
- onverwacht is er door de komst van betrokken gezinnen nieuw elan ontstaan;
- uniek en karakteristiek voor de locatie zijn de interreligieuze contacten in de wijk, waar christenen, moslims en joden elkaar ontmoeten;
- ook in diaconaal opzicht is men sterk op de wijk betrokken;
- het kerkgebouw is compleet gerestaureerd zodanig dat het minimaal onderhoud vraagt;
- financieel is het een gezonde locatie;

dat in 2014 het werkplan ‘Verder bouwen aan de Sint Ludgerusparochie’ opgesteld is waarin werd voorgesteld om 5 kerken, namelijk de St. Jacobus, de H. Joseph, de HH. Nicolaas en Monica, de H. Dominicus en de St. Antonius van Paduakerk, te sluiten en dat dit werkplan op 16 juli 2014, 14 september 2014 en 15 oktober 2014 besproken is in het Groot Pastoraal Overleg van de parochie en dat vervolgens op 23 oktober 2014 een aangepaste versie van het werkplan toegezonden is aan de leden van genoemd overleg en tenslotte op 20 november 2014 in een parochievergadering aan de gehele parochie is gepresenteerd;

dat in het pastoraal beleidsplan van de R.K. Parochie Sint Ludgerus voor de jaren 2015-2020 is geconstateerd dat een parochie met minder mensen en middelen het noodzakelijk maakt te komen tot sluiting en uiteindelijk afstoting van een aantal kerkgebouwen in de nieuwgevormde parochie, met name om te waarborgen dat bij een teruglopend aantal priesters het mogelijk blijft om kwalitatief goede en relatief goed bezochte eucharistievieringen te verzorgen;

dat de R.K. Parochie Sint Ludgerus in de jaren 2010-2017 met een financieel tekort van ca. € 100.000 per jaar kampte en dat de parochie zich tegenover het Aartsbisdom Utrecht verplichtte dit tekort in de periode 2018/2021 te doen verdwijnen om zodoende de parochie financieel gezond te maken;

dat het parochiebestuur gesprekken gevoerd heeft met de regiovicaris mgr. drs. H. W. Woorts, de econoom van het aartsbisdom, mr. J.L.W.M. Zuidwijk en de vastgoedadviseur van het aartsbisdom, de heer ing. R.J.M. van Heijst over de plannen om meerdere kerken van de parochie te verkopen, waaronder reeds eerder de H. Jacobuskerk te Utrecht-Zuilen en thans de St. Antonius van Paduakerk, op het moment dat er een gegadigde op de markt is;

dat het parochiebestuur verklaard heeft dat bij de keuze voor de te sluiten kerken rekening is gehouden met de vitaliteit van de betreffende locatie, gezien de daar nog gehouden activiteiten en bijeenkomsten en het aantal vrijwilligers en dat tevens onderzocht is of de

overblijvende kerken goed in staat zijn om in de pastorale behoefte van de gehele parochiegemeenschap te blijven voorzien, rekening houdend met de geografische spreiding over het verzorgingsgebied van de parochie, waarbij ook rekening is gehouden met de beschikbaarheid van de St. Rafaëlkerk en de nabij dit verzorgingsgebied gelegen H. Gerardus Majellakerk, die tot een eigenstandige parochie behoort;

dat het parochiebestuur zich realiseert dat het sluiten van een kerk het risico in zich bergt dat kerkgangers geen aansluiting zoeken of vinden op een andere plek in de parochie en dat daarom onderzocht is of aannemelijk is dat de pastorale zorg gewaarborgd blijft;

dat mede in verband daarmee een pastoraal steunpunt zal worden ingericht, om ook in de wijk nog een actieve rooms-katholieke presentie te hebben, zulks naast de mogelijkheid voor kerkgang in de St. Rafaëlkerk en/of de H. Gerardus Majellakerk en de overige kerken binnen de Samenwerkende Katholieke Parochies te Utrecht;

dat het parochiebestuur zich in 2012 reeds bewust was van het financiële risico van het sluiten van kerken, namelijk dat de kerkbijdragen van de te sluiten locatie teruglopen, hetgeen zich ook voordoet bij de St. Antonius van Paduakerk, en dat de financiële verslechtering voor de parochie als gevolg van de sluiting van de St. Antonius van Paduakerk destijds begroot werd op ongeveer € 43.000, maar dat het parochiebestuur desondanks meende dat sluiting op de lange termijn meer positieve effecten zal hebben op het begrotingsevenwicht, dan het openhouden van een kerk met hoge onderhoud- en exploitatielasten, en een sterk dalend kerkbezoek en fors verminderde vitaliteit en dat op grond van de berekeningen die het parochiebestuur heeft gemaakt, mede gezien de eerdere ervaringen, aannemelijk is dat de voorgenomen onttrekking aan de goddelijke eredienst zal leiden tot een bestendig begrotingsevenwicht;

dat het parochiebestuur thans de reeds eerder besloten sluiting van meerdere kerken van de R.K. Parochie Sint Ludgerus als een historisch vaststaand gegeven aanneemt en beseft dat bij vrijwel elk kerkgebouw de sluiting van de kerk qua begroting in eerste instantie negatief uitpakt, omdat naar schatting meer baten dan lasten vervallen, maar tegelijk de overtuiging is toegedaan dat alle kerken open houden geen optie is, dat echter de verwachting van het parochiebestuur is dat de downscaling van de gehele parochieorganisatie kan leiden tot verbetering van de financiële exploitatie;

dat het pastoraal team van de drie Samenwerkende Katholieke Parochies te Utrecht nog maar uit enkele personen bestaat en dat daarnaast gebruik wordt gemaakt van de inzetbaarheid van emeriti-priesters, die veelal op leeftijd zijn, en van gepensioneerde pastoraal werkers en dat daarmee het bedienen van dertien kerken in de gezamenlijke parochies onder druk is komen te staan;

dat de St. Antonius van Paduakerk een capaciteit van 350 zitplaatsen heeft en in de jaren 2008 tot 2013 per zondag door gemiddeld 85 kerkgangers bezocht werd en dat in 2017 het kerkbezoek is teruggelopen tot ten hoogste 45 kerkgangers per zondag;

dat het aantal vrijwilligers dat betrokken is bij de St. Antonius van Paduakerk sterk is teruggelopen en dat slechts met moeite de meest essentiële taken vervuld kunnen worden;

dat de meeste kerkgangers boven de pensioengerechtigde leeftijd zijn en velen ruim daarboven, een enkele uitzondering daargelaten, en dat op grond daarvan een spoedige teruggang van het aantal kerkgangers en van het aantal vrijwilligers te verwachten is;

dat uit de demografische gegevens van de gemeente Utrecht betreffende de wijk en de ervaringen van de geloofsgemeenschap van de St. Antonius van Paduakerk blijkt dat de wijk bevolkt wordt door een sterk vergrijzende groep autochtone Nederlanders, naast een groeiende groep nieuwe Nederlanders van doorgaans islamitische signatuur en een groep jonge Nederlanders die geen kerkelijke binding hebben en dat daarom geconcludeerd mag worden dat de behoefte aan rooms-katholiek pastoraat in de wijk gering is;

dat het parochiebestuur tot overeenstemming was gekomen met een koper en dat als mogelijke datum voor het leveren door middel van de notariële akte in principe 1 juli 2018 vastgesteld was;

dat de onttrekking van de St. Antonius van Paduakerk aan de goddelijke eredienst volgens het parochiebestuur volkomen past in de visie die het Aartsbisdom Utrecht heeft gegeven voor het onttrekken van kerken aan de goddelijke eredienst, indien verdere exploitatie mede gezien het teruglopend aantal gelovigen niet meer verantwoord is;

dat de onttrekking van de St. Antonius van Paduakerk aan de goddelijke eredienst ook past in het beleid van Personele Unie van de Samenwerkende Katholieke Parochies te Utrecht om te komen tot verder samengaan respectievelijk fusie, in welk kader actief en concreet wordt nagedacht over het mogelijk onttrekken van meer kerken aan de goddelijke eredienst, zulks op de relatief korte termijn van 2 tot 5 jaar;

dat tamelijk snel na het besluit om de St. Antonius van Paduakerk aan de goddelijke eredienst te laten onttrekken plannen zijn ontwikkeld om van deze kerk een zogenaamd 'Stadsklooster' te maken, waarin naast religieuze ook maatschappelijke, sociale, culturele, creatieve en ecologische activiteiten plaats zullen vinden en dat het parochiebestuur tot overeenstemming is gekomen inzake de verkoop van de St. Antonius van Paduakerk aan Intervorm Utrecht B.V.;

dat het parochiebestuur op 15 november 2017 een hoorzitting voor de parochianen gehouden heeft die door 17 personen bezocht is en dat de aanwezigen in de gelegenheid gesteld zijn om te reageren op de plannen van het parochiebestuur en daarbij hun vragen en bezwaren kenbaar te maken;

dat daarbij een parochiaan het betreurde dat door onttrekking van de St. Antonius van Paduakerk aan de goddelijke eredienst de katholieke presentie in de wijk in sterke mate afneemt en oecumenische activiteiten worden bemoeilijkt, en dat een andere parochiaan oordeelde dat financiële belangen te zwaar wegen in verhouding tot de pastorale belangen en dat meerdere parochianen verzochten gelden te oormerken voor de geloofsgemeenschap van de St. Antonius van Paduakerk en dat een parochiaan wees op het belang van een lokale geloofsgemeenschap voor de gelovige opvoeding van zijn dochter;

dat vervolgens na de hoorzitting het bestuur de genoemde bezwaren heeft bestudeerd en haar reactie op de ingebrachte punten op schrift heeft gezet;

dat gezien het feit dat de laatste eucharistieviering in de St. Antonius van Paduakerk heeft plaatsgevonden op 5 juni 2016 en sindsdien alleen nog gebedsdiensten hebben plaatsgevonden, gebleken is dat een deel van de parochianen hun weg naar het Eucharistisch Centrum van de parochie (de St. Rafaëlkerk) heeft gevonden, dan wel naar andere kerken;

dat in de pastorale visie van maart 2018 onder andere wordt voorgesteld om het vormen van huiskringen te bevorderen en dat aldus een verdere invulling aan de pastorale zorg in het verzorgingsgebied van de St. Antonius van Paduakerk gegeven wordt;

dat door de aanwezigheid van de H. Gerardus Majella kerk in de nabije omgeving de katholieke presentie in de wijk gehandhaafd blijft en dat het gebouw van de St. Antonius van Paduakerk noch uiterlijk, noch innerlijk van aanzicht zal veranderen, dat het besluit om de H. Eucharistie te vieren op één locatie het doel heeft de kwaliteit van de eucharistievieringen te concentreren en dat er ruimte was voor andersoortige vieringen in de verschillende locaties, dat het parochiebestuur transparant gecommuniceerd heeft over de sluiting van de St. Antonius van Paduakerk, dat het Stadsklooster de lokale geloofsgemeenschap ruimte zal bieden voor het ontwikkelen van niet-sacramentele vieringen en van andere activiteiten;

dat de parochianen rond de St. Antonius van Paduakerk deel kunnen nemen aan de eucharistievieringen in de H. Gerardus Majellakerk op een afstand van 1,4 km van de St. Antonius van Paduakerk, en in het Eucharistisch Centrum van de parochie, de St. Rafaëlkerk, op een afstand van 5,1 km van de St. Antonius van Paduakerk;

dat het pastoraal team en het bestuur verklaard hebben de lokale geloofsgemeenschap rond de St. Antonius van Paduakerk te zullen ondersteunen in haar streven als geloofsgemeenschap te blijven bestaan;

Overwegende

dat de leden van de Priesterraad van het Aartsbisdom Utrecht op 19 juli 2018 zijn ingelicht over het verzoek van het bestuur van de R.K. Parochie Sint Ludgerus aan ondergetekende om de St. Antonius van Paduakerk aan de goddelijke eredienst te onttrekken;

dat de Priesterraad van het Aartsbisdom Utrecht op 20 juli 2018 positief geadviseerd heeft ten aanzien van het verzoek van het bestuur van de R.K. Parochie Sint Ludgerus aan ondergetekende tot onttrekking van de St. Antonius van Paduakerk aan de goddelijke eredienst;

dat de voorbereiding van het onderhavige decreet blijkens bovenstaande overwegingen is geschied in overeenstemming met canon 1222, § 2 en canon 50 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983;

dat, gelet op het bovenstaande en op canon 1222, § 2 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983, sprake is van een ernstige reden die het raadzaam maakt dat de St. Antonius van Paduakerk niet langer voor de goddelijke eredienst worden gebruikt.

Besluit

dat de St. Antonius van Paduakerk te Utrecht, gelegen aan de Kanaalstraat 200 te Utrecht, met ingang van 29 september 2018 aan de goddelijke eredienst wordt onttrokken;

dat de in de St. Antonius van Paduakerk achterblijvende altaren, zowel vaste als verplaatsbare, geëxsacreerd zijn oftewel hun wijding of zegening verliezen (canon 1238, § 2 CIC/1983) met ingang van de datum waarop de St. Antonius van Paduakerk wordt onttrokken aan de goddelijke eredienst.

En gelast

dat de pastoor en de overige leden van het bestuur van de R.K. Parochie Sint Ludgerus er zorg voor dragen dat de eventueel nog in de St. Antonius van Paduakerk aanwezige kerkinventaris die eigendom is van de R.K. Parochie Sint Ludgerus veilig gesteld wordt;

dat bij verkoop van de St. Antonius van Paduakerk datgene van de koopovereenkomst uitgesloten wordt, wat vermeld staat in de door het Aartsbisdom Utrecht opgestelde "Lijst van roerende zaken die in geen geval verkocht mogen worden";

dat de herbestemming van de eventueel nog in de St. Antonius van Paduakerk aanwezige kerkinventaris met inachtneming van artikel 53 van het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Parochie van de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland dient plaats te vinden;

dat dit decreet ter kennis wordt gebracht van de parochianen van de R.K. Parochie Sint Ludgerus en overigens op de gebruikelijke wijze wordt bekendgemaakt.

Binnen de peremptoire termijn van 10 nuttige dagen na wettige betekening van dit decreet kan overeenkomstig canon 1734 §§ 1+2 van het Wetboek van Canoniek Recht 1983 aan ondergetekende een verzoek om herroeping of verbetering van dit decreet gedaan worden.

Als datum van betekening van dit decreet bepaal ik 23 augustus 2018.

Gegeven te Utrecht op 20 augustus 2018.

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk
Aartsbisschop van Utrecht

drs. W.H. van den Dool, diaken
Kanselier

